

6e JAARGANG
NUMMER 11
DECEMBER 1970

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

DE WERK
VAN DE
1911

DAAD EN GEDACHTE

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

van de zelfstandige en de afhankelijke
organen gewild en de problemen

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Ootshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

S T A K I N G B I J E E N G R O T E F R A N S E U I T G E V E R S M A A T S C H A P P I J

VLAK BIJ de gebouwen van de Parijse universiteit, in het hartje van de studentenwijk op de linker oever van de Seine, op de hoek van de Place de la Sorbonne en de Boulevard Saint-Michel, bevindt zich een van de grootste Parijse boekhandels: de drie verdiepingen tellende winkel van de "Presses Universitaires de France" (P.U.F.). Bij de winkel zijn tevens de kantoren gevestigd van de gelijknamige uitgeverijmaatschappij, die zich speciaal toelegt op het drukken van wetenschappelijke werken. In de tweede helft van oktober is er in deze winkel geen enkel boek verkocht; in de bureau's is niet gewerkt. Snuffelaars en serieuze klanten hebben de deuren gesloten gevonden. Al die tijd zijn de in de etalages uitgestalde geschriften aan 't oog onttrokken geweest door metershoge affiches, waarop met grote letters vermeld heeft gestaan wat of er aan de hand was: een staking van het personeel; een uitsluiting van de kant van de directie.

Wat deze staking - één van de zéér vele die de laatste tijd in Frankrijk aan de gang zijn - vooral interessant maakt is de houding van de bonden. De strijd begon volkomen spontaan. Twee jaar lang al heerste er bij het personeel grote ontevredenheid over de lonen en over de arbeidsverhoudingen. Twee dingen vormden samen de druppel, die de emmer deed overlopen. In de eerste plaats werd bekend welke lonen er betaald worden bij een ándere, eveneens bijzonder grote Parijse uitgeverij en boekhandel. Het personeel van de P.U.F. constateerde, dat zijn eigen lonen daarbij wel heel ver achter lagen. In de tweede plaats was er juist op dat moment het ontslag van 'n cassière, dat door haar collega's als volstrekt onrechtvaardig werd beschouwd. Het personeel van de P.U.F. stak de hoofden bij elkaar. Besloten werd tot een proteststaking van één dag. Toen de directie op geen enkele wijze reageerde werd deze 24-uurs-staking omgezet in een staking van onbepaalde duur. Daarop antwoordde de directie met de uitsluiting! Dat gebeurde op 24 oktober, acht dagen nadat de staking was begonnen. Door die uitsluiting werd het personeel van de filialen getroffen, dat nog niet actief bij de strijd betrokken was, maar daarmee uiteraard wél sympathiseerde.

Toen de staking een feit was vroeg het stakingscomité een onderhoud met de directie aan. De directie liet taal noch teken van zich horen. Daarop deed de arbeidsinspectie een poging tot bemiddeling. De poging mislukte, omdat de directie te kennen gaf, dat er van haar kant geen enkel voorstel viel te verwachten. Toen werden er stappen ondernomen door die personeelsleden, die tot het kader behoorden. Zij vroegen een onderhoud met de directie aan, dat werd geweigerd. Daarna maakte de directie nog eens nadrukkelijk bekend, dat zij totaal niet bereid was tot, onderhandelen. Het was tegelijk met die mededeling dat zij de uitsluiting han-

teerde als middel om de strijd te breken.

De houding van de vakbeweging nu onderstreepte wel bijzonder duidelijk de positie van dit instituut in de huidige samenleving. In Frankrijk wordt haar optreden al vele tientallen jaren daardoor gekenmerkt, dat zij zich - zodra ergens een spontane staking uitbreekt - achter de arbeiders schaart, de leiding neemt van het conflict om dan vervolgens via een achter de rug van de arbeiders om met de directie gesloten akkoord de actie de nek te breken. In 't conflict bij de P.U.F. is dat n i e t gebeurd. De bonden hebben zich niet aan het hoofd van de strijd geplaatst. "Omdat", zo verkondigden zij, "de directie niet bereid is te onderhandelen, is er voor de vakbeweging ook geen enkele taak weggelegd"! Kon het nog duidelijker en directer geformuleerd worden, dat de vakbeweging niets anders is dan een o n d e r h a n d e l i n g s i n s t i t u u t ?

Het behoeft nauwelijks betoogd te worden, dat deze houding van de bonden de kracht van de staking alleen maar heeft vergroot. Wat de directie van de P.U.F. tegenover zich vond, dat was niet een organisatie, die van nature bereid was om het eerste het beste compromisvoorstel met beide handen aan te grijpen. Tegenover de onverzettelijkheid van de directie stond de eensgezinde strijdwil van het gehele personeel, dat zich in dit conflict haar e i g e n strijdorganen schiep. Dat geschiedde door de vorming van een stakingscomité van onder op, waarbij nadrukkelijk werd vastgesteld, dat dit stakingscomité voor ál zijn daden directe en democratische verantwoording schuldig was aan de v e r g a d e r i n g v a n a l h e t p e r s o n e e l .

De vastberadenheid van zowel die vergadering als van het stakingscomité leidde er toe, dat de directie van de P.U.F. na twaalf dagen toch iets van zich liet horen. Zij kwam tóch met een voorstel. Maar het was geen serieus voorstel, dat beoogde een oplossing tot stand te brengen; het was een voorstel, dat er op was gericht een bres te slaan in het stakingsfront. Voor een bepaald deel van 't personeel stelde de directie een loonsverhoging in het vooruitzicht. Alle andere eisen - die betrekking hadden op de arbeidsverhoudingen - wees zij af. Zij beloofde voorts aan werkwilligen bepaalde premies uit te keren. Tenslotte uitte zij de bedreiging, dat de lonen over de maand november niet zouden worden uitbetaald. Als men weet, dat de stakers behalve een groot aantal eisen op het gebied van de arbeidsverhoudingen bovendien een loonsverhoging van 120 francs per maand voor a l l e personeelsleden hadden geëist, dan wordt het duidelijk, dat het wel zeer povere gebaar van de P.U.F.-directie geen andere bedoeling had dan de eenheid van het personeel kapot te maken.

Het is niet gelukt. De poging werd ondernomen op 29 oktober. Op 30 oktober maakte het stakingscomité bekend, dat het gehele personeel, in vergadering bijeen, het voorstel van de directie unaniem verworpen had en dat het personeel zeer wel inzag wat er de bedoeling van was geweest. De staking duurde voort. In een stenciltje, verspreid bij andere uitgeversbedrijven en op straat, op de Place de la Sorbonne, vestigde het stakingscomité nog eens de aandacht op de eensgezindheid die onder de stakers heerste en op het feit, dat zij hun kracht ontleenden aan de eigen strijdmethoden, die inspraak van alle in staking zijnde personeelsleden waarborgden. Inderdaad moet worden vastgesteld, dat een dagelijkse controle op de activiteiten van 't eigen stakingscomité als waarvan hier sprake was, de beste garantie bieden tegen verraderlijke praktijken en intriges.

Hoe de staking geëindigd is, is ons op het moment dat wij dit stukje schrijven (zondag 15 november) nog niet bekend. Wij zullen in een volgend nummer van "Daad en Gedachte" onze lezers op de hoogte houden. Op donderdag 5 november kon een onzer, op dat moment in Frankrijk vertoevende, kameraden met eigen ogen constateren, dat de staking bij de "Presses Universitaires de France" nog altijd voortduurde. Wij zijn er van overtuigd, dat dit mede te wijten is aan het feit, dat de vakbeweging, door de houding der directie, geen kans tot ingrijpen kreeg.

=====

W A T D O E T D E V A K B E W E G I N G W É L ?

UIT HET HIERVOOR afgedrukte stukje over een staking bij het Parijse uitgeversbedrijf "Presses Universitaires de France" blijkt duidelijk, wat de, als een onderhandelingsinstituut fungerende vakbeweging n i e t doet. Zij treedt n i e t op als een strijdorganisatie, die er naar streeft de wil van de een of andere patroon te breken. Zij beschouwt het als haar taak en werk om voorkomende conflicten langs de weg van een compromis zo snel mogelijk te beëindigen. Als er op zulk een s n e l l e beëindiging van de strijd bij voorbaat al geen enkele kans bestaat, dan zegt de vakbeweging, dat er voor haar geen mogelijkheid is om haar arbeid naar behoren te verrichten en dan laat zij het afweten. Dat slaat, de lezer zal het begrijpen, op de F r a n s e vakbeweging. In Nederland gaat zij anders te werk. In Frankrijk neemt - althans doorgaans - de bond de leiding van de strijd in handen om zich vervolgens terstond aan de onderhandelingstafel te zetten teneinde achter de rug van de arbeiders om de strijd te breken; in Nederland handelt de bond - doorgaans alweer - eveneens buiten de arbeiders om, maar de bond laadt meestal niet de schijn op zich, dat hij het is, die het conflict leidt. In Nederland zijn, net als in Engeland trouwens, de meeste stakingen "wild". In Nederland hebben de arbeiders die in strijd gaan van meet af aan met de openlijke tegenwerking van de vakbeweging te maken; in Frankrijk hebben de arbeiders te maken met haar geheime tegenwerking. Dat maakt natuurlijk een groot verschil uit, maar hoe groot dat verschil ook moge zijn, het is geen wezenlijk verschil, voor wat de positie der vakbeweging betreft. Noch in Frankrijk, noch in Nederland, zomin als in Engeland of elders trouwens, treedt de vakbeweging voor de arbeiders in het krijt. Wat zij wél doet is, steun verlenen aan de bestaande kapitalistische orde.

De steun, die de vakbeweging aan het kapitaal verleent vloeit geheel en al voort uit haar positie. Dat zij zich - soms - zeer radikaal lijkt op te stellen is met die positie niet in strijd. Een zich radikaal gedragende of radicale taal sprekende vakbeweging gedraagt zich of spreekt niet radikaal ondanks haar positie van hoedster der kapitaalsbelangen, nee, zij kan de belangen van het kapitaal alleen maar goed behartigen als zij het vertrouwen van de arbeiders heeft en zij kan dat vertrouwen slechts behouden door zich - schijnbaar - ook radikaal op te stellen. Dat wordt door de patroons zeer goed begrepen. Natuurlijk zijn die wel zo verstandig om dat niet van de daken te schreeuwen. Maar af en toe treft men toch wel uitlatingen aan, die er op wijzen, dat het ondernemerdom héél goed weet hoe de vork in de steel zit. Nog niet zo lang geleden heeft 'n vooraanstaand Nederlands ondernemer verklaard, dat ook het bedrijfsleven alleen maar belang had bij een vakbeweging, die kritisch positie koos. Eén van de toonaangevende bladen van de Franse werkgevers heeft het onlangs nog veel krasser gezegd.

"De C.G.T. (het bolsjewistisch vakverbond - red. D.&G.) is gedwongen om agressief op te treden, wil zij werkelijk een partner aan de onderhandelingstafel zijn", schreef de patroonskrant "L'Usine Nouvelle" ("De nieuwe fabriek") op 11 september 1969. In hetzelfde artikel stond ook: "...de vakcentralen staan garant voor de economische- en sociale orde. Als hun autoriteit verslapt, dan dreigt het evenwicht verstoord te worden..."

Dat is duidelijke taal. Wij hebben daar niets aan toe te voegen. Het bevestigt volledig onze opvatting, dat de vakbeweging een wapen van het kapitalisme is, de strijd daarentegen het enige wapen van de arbeidende klasse. Dat belet echter de Trotskisten niet er volkomen anders over te denken. Een Frans trotskistisch blad - "Rouge" van 2 november 1970 - noemde dezer dagen (met grote letters op de voorpagina) "de vakbeweging het wapen van alle arbeiders". Als het blad

per ongeluk op de redactietafel van "L'Usine Nouvelle" terecht gekomen is, zullen ze daar wel gelachen hebben!

=====

DE "LINKSE" THEORETICI EN DE STRIJD

IN HET JONGDTE NUMMER van het weekblad "De Groene" (dat van 14 november) is een artikel van Wouter Gortzak opgenomen, dat de aandacht verdient. De reden? Er wordt daarin op zeer heldere wijze aangetoond, hoezeer de zogenaamde theorie van de zogenaamde linkse theoretici, te weten de theorie, dat de loonstrijd van de arbeiders bezig is om plaats te maken voor wat zij dan een "revolutionaire" strijd noemen, volkomen in de lucht hangt en geen stand houdt in 't licht van de werkelijkheid. "Anti-kapitalistische strijd dagelijkse werkelijkheid - de theoretici staan er buiten", luidt de titel van het desbetreffende stuk, dat wij uiteraard met zekere belangstelling zijn gaan lezen. Om onze lezers te informeren brengen wij allereerst een uitvoerig citaat:

"... Enige maanden geleden vond er in Tilburg een uiterst vreemde happening plaats. Het decor werd gevormd door de fraaie aula van de Katholieke Economische Hogeschool. De medespelers waren deelnemers aan een congres over het kapitalisme in de jaren zeventig. Op een ingelaste avond werden zij geconfronteerd met leden van het Comité Arbeidersmacht Rotterdamse Haven, die op dat moment nog van grote betekenis waren in de massale stakingsbeweging die 's werelds grootste haven volledig stillegde. Het werd als confrontatie een mislukking. Maar als schouwspel was het een zeer fascinerende gebeurtenis.

De avond viel uiteen in twee delen. Voor de pauze was het linkse intellect in de aanval. Men kende zijn moderne linkse klassieken en wilde dat best weten ook. Jarenlang hadden de arbeiders zich tevreden gesteld met een wat groter deel van de welvaartskoek dan voorheen, hadden de kapitalisten hen kunnen paaien met volledige werkgelegenheid en andere, de mensen in het kapitalisme "integrerende" of inkapselende maatregelen. Maar die periode was nu afgelopen. De strijd tegen het kapitalisme als zodanig stond opnieuw op de agenda... bij de arbeiders... had een proces plaats: van mensen die een groter aandeel wensten van de kapitalistische koek ontwikkelden zij zich tot bewust-revolutionaire werkers die de koek zélf niet meer lustten. Vandaar dat zij steeds vaker "kwalitatieve" eisen stelden. Niet alleen "kwantitatieve" - hoger loon, betere sociale voorzieningen en arbeidsvoorwaarden - die binnen het kapitalistische kader konden worden ingewilligd, maar ook eisen van een zodanig karakter dat de machthebbers er geen kant mee opkonden omdat ze het kapitalistische stelsel tot in zijn wortels aantastten. Met andere woorden: van een strijd om sociale verbetering ontwikkelde de arbeidersactie zich in de richting van een gevecht om sociale verandering.... Tot zover de achtergrond en nu de happening. Het Comité Arbeidersmacht Rotterdamse Haven was zo'n groep arbeiders die zich, gesteund door marxistisch-leninistisch geïnspireerde studenten, van de vakbeweging had losgemaakt en poogde leiding te geven aan de strijd van de arbeiders. In mei '68 in Parijs was gebleken dat in dergelijke gevallen eisen werden gesteld die het kapitalisme direct ondermijnden. Bij Fiat in Italië had zich iets dergelijks voorgedaan. Dus moest, in Rotterdam, iets dergelijks aan de hand zijn.

De afgevaardigden van het Comité legden uit dat zij loonsverhoging wilden en betere arbeidsvoorwaarden. Verder: stilte. Verbijstering bij de kenners der moderne klassieken. Hoe nu? ze legden uit hoe het huns inziens moest zijn. Ze wilden met klem horen dat er meer achter zat en dat het kapitaal als zodanig werd aangetast. Maar niets van dat alles. Als de eisen waren ingewilligd wilde men weer

rustig aan het werk, kapitalisme of niet! Van directe aanvallen daarop was geen sprake..."

Wouter Gortzak constateert even verder in zijn stuk, dat het verloop van de avond bij elkaar "een goed beeld gaf van de verwarring in links-socialistische intellectuele kringen over de stand van zaken in de strijd van de arbeiders." Hij schrijft op nóg weer een andere plaats in zijn stuk, dat de "linkse" theoretici in het begin van de jaren zestig aansluiting vonden bij opkomende Nieuw Links-bewegingen in verschillende Europese landen, ja, daartoe dikwijls zelfs de stoot gaven, maar dat nu steeds duidelijker blijkt dat hier sprake is geweest van een tussenfase. Gortzak zegt: "Op de meest recente ontwikkelingen, waarvan die in de Rotterdamse haven en Oost-Groningen typerende verschijningsvormen zijn, hebben de representanten van het New Left-denken even weinig greep als op de verdere gang van zaken in de studentenbeweging. Deze recente ontwikkelingen (waarbij men ook nog de acties in de wijken etc. kan rekenen alsmede die voor beter openbaar vervoer of onderwijs, etc.) worden vooral gekenmerkt door het gedecentraliseerde, autonome karakter ervan."

"Als ze", zo gaat hij voort, "met de continuïteitsvraag geconfronteerd worden, dan wel met de vraag worstelen, hoe ze hun acties een 'breder' of 'hoger' peil kunnen geven, dan vallen deze autonoom opererende groepen voornamelijk terug op traditioneel het kapitalisme integraal afwijzende stromingen als Trotskisten of communisten dan wel op nieuwe, streng gecentraliseerde en theoretisch weinig interessante groepen als de door Mao's denken geïnspireerden. De aansluiting van de linkse sociaaldemocratie bij de nieuwe ontwikkelingen is met dat al gering. Ontbrak het ze vroeger aan aanhang en standpunten bij gebrek aan een links klimaat of door monopolisering van het revolutionaire protest door de communistische partijen, nu dit strijdbaarder klimaat wel aanwezig is blijken ze voornamelijk de boot gemist te hebben en opnieuw tot de theoretici op afstand te behoren. De achteruitgang van organisaties als PSP, PSU (in Frankrijk), SF (in Denemarken) en PSIUP (in Italië) getuigt daarvan evenzeer als de ontwikkeling van Nieuw Links in de P.v.d.A., dat met het bereiken van machtsposities in die partij zijn oorspronkelijke aanhang vrijwel zag verdwijnen"...

Tot zover Wouter Gortzak. Uit het feit, dat wij zijn uiteenzettingen zo uitvoerig geciteerd hebben, mag niet worden afgeleid, dat we ze ook volledig onderschrijven. Dat bijvoorbeeld de Trotskisten, die radicale exponenten van het staatskapitalisme naar leninistisch model zijn, "het kapitalisme integraal afwijzen" is een mening die wij niet delen. Dat er 'n tijd zou hebben bestaan waarin de bolsjewistische communisten het "revolutionair protest monopoliseerden" is een opvatting, die wij al evenzeer afwijzen. Hetzelfde geldt voor de zienswijze, dat er nu sprake zou zijn van een "strijdbaarder klimaat" dan een aantal jaren geleden. Zo is er, zowel in het hier geciteerde als in het niet-geciteerde, nog heel wat meer waarmee wij het bepaald oneens zijn. Maar wij willen daar vooralsnog niet op ingaan, omdat het ten nauwste samenhangt met iets anders, waaraan wij hier eerst aandacht willen schenken en waarom het ons in hoofdzaak te doen is.

Dat ándere is dit, dat inderdaad de zelfstandige acties van de arbeiders uitsluitend gericht zijn op verbetering van loon en van arbeidsvoorwaarden, maar dat desondanks - anders dan de door Wouter Gortzak op de korrel genomen theoretici geloven - juist deze loonacties het kapitalisme als zodanig aantasten, datgene wat als "het gevecht om sociale verandering" wordt aangeduid daarentegen niet!

Dat is nog niet alles. Er moet nog aan worden toegevoegd, dat dit "gevecht om sociale verandering", precies zoals Wouter Gortzak schetst, niet door de arbeiders gevoerd wordt, maar door politieke groepen, die op de werkelijke proletarische strijd - om zijn woorden te gebruiken - geen enkele greep hebben.

Wat dergelijke groepen - hetzij van politici, hetzij van theoretici - m e n e n te zien (of te zien komen) is "een revolutionaire strijd" van de arbeiders, die

in werkelijkheid niet bestaat; wat zij niet zien, of niet zien willen, is, dat de werkelijke strijd van de arbeiders in wezen revolutionair is.

De omwentelende kracht in de kapitalistische samenleving is de loonstrijd van de arbeiders, waarbij dient te worden aangetekend, dat óók de strijd om betere arbeidsvoorwaarden en een beter arbeidsklimaat in wezen een loonstrijd is. Wie meent, dat hij diegenen die deze loonstrijd voeren de noodzaak van een "strijd tegen het kapitaal" moet voorhouden, miskent het werkelijke karakter van de arbeidersstrijd.

Als de theoretici in Tilburg van arbeiders die in loonstrijd staan tevergeefs trachten te vermemen, dat er méér achter hun actie zit en dat zij bezig zijn "het kapitaal als zodanig aan te tasten", dan zeggen wij: er steekt veel méér achter iedere loonactie dan zij die haar voeren zich wel bewust zijn. Iedere loonactie tast het kapitaal aan. Het is niet het bewustzijn, dat een arbeidersactie "anti-kapitalistisch" maakt, zij is anti-kapitalistisch vanwege de positie der arbeiders in de kapitalistische maatschappij. Van die positie, die weer een direct gevolg is van het karakter der huidige samenleving, moet worden uitgegaan als de sociale werkelijkheid. Het is die sociale werkelijkheid waarbij de door Wouter Gortzak met voor hen pijnlijke nauwkeurigheid geschetste categorieën inderdaad géén aansluiting hebben.

+ +
+

Vanuit het bovenstaande menen wij op het betoog van Wouter Gortzak enkele correcties te moeten aanbrengen. Niet zozeer op zijn exacte schilderingen, als wel op datgene wat bij hem onvoldoende uit de verf komt en dientengevolge soms aanleiding geeft tot een ons inziens onjuiste terminologie.

In de eerste plaats: als de loonstrijd der arbeiders de omwentelende, revolutionaire kracht in onze samenleving is, dan lijkt het ons - omdat deze loonstrijd er al tijd is en onlosmakelijk met het kapitalisme is verbonden - onjuist om te beweren, dat er thans een "strijdbaarder klimaat" zou bestaan dan tevoren of dat er voorheen een "links klimaat" zou hebben ontbroken, zoals Wouter Gortzak schrijft.

Vervolgens: heel die term van "links klimaat" achten wij een onding, dat totaal niets verduidelijkt en alleen maar geschikt is om de met fotografische scherpte vastgestelde feiten weer in de mist te doen vervagen.

Wat verstaat Wouter Gortzak onder een "links klimaat"? Bedoelt hij daarmee een fase waarin "linkse" leuzen of frasen opgeld doen of "protesten" in de mode zijn? Als dat 't geval is, dan kan dat slechts betekenen, dat hij wel scherp waarneemt, maar verzuimt ándere conclusies te trekken dan deze ene, dat het Tilburgse gezelschap door de arbeiders voor schut gezet is. Dat is wel een juiste conclusie, maar op de vraag hoe of dat dan wel komt krijgen we daarmee nog geen antwoord.

"Linkse leuzen" en "protesten" doen opgeld in een ánder milieu dan het proletarische. Wouter Gortzak draagt zelf het nodige aan om dat te staven. Welnu, dat betekent dat een "links klimaat" volstrekt geen voorwaarde vormt om algemene conclusies uit de strijd van de arbeiders te trekken.

Verder: als dat zogenaamde "linkse klimaat" er wél is en de "theoretici" komen niet tot dergelijke algemene conclusies, dan kan niet worden beweerd, dat zij "ondanks een strijdbaarder klimaat de boot missen", zoals Wouter Gortzak doet, die "een links klimaat" en grotere strijdbaarheid als identieke begrippen hanteert en daarmee ons inziens blijkt geeft toch dichter bij de "Tilburgers" te staan dan oppervlakkige lezing van zijn opstel zou doen vermoeden.

Zoals wij het zien is het verkeerd om te zeggen, dat de "theoretici" de aansluiting met de werkelijkheid of met de nieuwe ontwikkelingen - die er inderdaad zijn - missen omdat "het linkse klimaat" van tegenwoordig. Want het is

zo dat juist dit "linkse klimaat" er het nodige toe bijdraagt dát ze de boot missen. Immers, dit "linkse klimaat" wordt nu eenmaal gekenmerkt door de (verkeerde) voorstelling, dat er een "revolutionair bewustzijn" nodig is om de strijd van de arbeiders tot een revolutionaire-, tot een anti-kapitalistische strijd te maken. En in 't milieu, waar het zogenaamde "linkse klimaat" heerst, tiert het geloof, dat zulk een "revolutionair bewustzijn" door - als een voorhoede fungerende - groepen de arbeiders zou moeten worden bijgebracht.

Hier ligt volgens ons de verklaring, waarom héél "Nieuw Links" (in of buiten de P.v.d.A.) als "een tussenfase" moet worden beschouwd, naar Wouter Gortzak - maar naar wij vrezen op ándere gronden dan wij - constateert. Van 'n tussenfase, van een ontwikkeling zonder perspectief, moet naar onze mening worden gesproken, omdat bij het voortschrijden der kapitalistische ontwikkeling en het scherper aan de dag treden van de fundamentele tegenstelling tussen het proletariaat enerzijds en de bestaande orde anderzijds, hoe langer hoe meer de arbeidersstrijd een zelfstandig karakter en een zelfstandige vorm aanneemt, waarbij voor "voorhoeden", van welke signatuur ook, geen plaats meer is.

Het toenemend autonome karakter van de arbeidersstrijd is Wouter Gortzak niet ontgaan. Hij signaleert het. Hij legt echter - althans in het bewuste artikel - geen verband tussen dát verschijnsel en het eveneens door hem gesignaleerde feit, dat de "de boot missende theoretici" telkens weer terugvallen op traditionele, dat wil zeggen in wezen radikaal sociaaldemokratische, stromingen. Hij, Wouter Gortzak, geeft er géén verklaring voor. De verklaring is volgens ons, dat al die genoemde stromingen - de Trotskisten, de C.P., de mao-isten, enz. - voorhoedebewegingen zijn, waarmee de daarop terugvallenden als zodanig een natuurlijke verwantschap hebben. In het feit, dat de zelfstandige arbeidersstrijd in het huidige kapitalisme op de dagorde staat ligt de verklaring waarom dat soort groepen, of de nieuwe, die de "terugvallers" telkens zonder veel succes weer oprichten, zo'n duidelijke achteruitgang vertonen en steeds opnieuw tot mislukken zijn gedoemd.

De nieuwe ontwikkelingen waardoor het kapitalisme wordt gekenmerkt bestaan hierin, n i e t dat de loonstrijd plaats maakt voor een anti-kapitalistische strijd, doch dat de loonstrijd hoe langer hoe meer d o o r d e a r b e i d e r s z é l f gevoerd wordt en daardoor wezenlijk anti-kapitalistisch is. Dát is de dagelijkse werkelijkheid en het is inderdaad zo, dat de theoretici dáár buiten staan.

Na deze principiële kanttekeningen nog twee notities van bijkomstige aard. Ten eerste: op de karakterisering van Wouter Gortzak geeft van het Comité Arbeidersmacht Rotterdamse Haven, of van de eisen, die in mei '68 door de Franse arbeiders zijn gesteld, gaan wij - hoeveel er ook op valt af te dingen - niet in, omdat zulks ons te ver zou afvoeren van de veel belangrijker kwestie, die wij hier behandelen willen. Ten tweede: wat Wouter Gortzak bedoelt als hij schrijft, dat de communisten "het revolutionaire protest monopoliseerden" is ons volstrekt onduidelijk. De communisten hebben in het verleden ieder werkelijk revolutionair, dat zij zeggen proletarisch verzet tegen de kapitalistische samenleving nooit anders dan gesmoord. En voor de term "revolutionair protest", begrepen in de zin van "linkse leuzen" e.d. geldt hetzelfde, wat wij hierboven al hebben opgemerkt ten aanzien van het "links klimaat". Als de schrijver in "De Groene" bedoelt, dat in dát klimaat de bolsjewieken niet meer het alleenvertoningsrecht van politieke theaterstukjes hebben, dan vragen wij hem: nou, en?

=====

Als u ergens iets hebt gelezen, dat aansluit bij een artikel in "Daad en Gedachte" of waarvan u denkt, dat het voor ons interessant is, stuur dat dan alstublieft. Wij zullen er dankbaar gebruik van maken.

H E T S T R O V U U R V A N M E R L E B A C H

K a n t t e k e n i n g e n b i j e e n m i j n w e r k e r s -
s t a k i n g i n L o t h a r i n g e n

VRIJDAG 16 OKTOBER 1970 begint in het kolenbekken van Lotharingen in Oost-Frankrijk een mijnwerkersstaking. Te M e r l e b a c h - vlak bij de Duitse grens - zetel van de Lotharingse Steenkoolmaatschappij (Houillères du Bassin de Lorraine, afgekort H.B.L.) wordt de arbeid neergelegd in de schachten Vouters, Cuvelette en Reumaux. Vandaar breidt de actie zich als een olievlek uit over de gehele streek.

Eind september heeft de mijnmaatschappij een nieuw werksysteem in 't vooruitzicht gesteld. Zij wil haar economische moeilijkheden te boven komen door een productiviteitsverhoging. Er zal - "tot redding van de mijnbouw", zoals het heet - zowel van de machines als van de kompels het maximum worden geveerd door de invoering van een vierde ploegendienst gedurende de nacht. Bij toerbeurten zullen de ploegen om 6 uur, 13 uur, 20 uur en 24 uur afdalen of omhoog komen. Dat betekent, dat de betrokkenen een nóg onregelmatiger leven te wachten staat dan tot dusver. Waar zij stellig op kunnen rekenen is een nog grotere vermoeidheid. In de kleine, kinderrijke mijnwerkersstadjes van Lotharingen, gelegen langs belangrijke hoofdwegen waarover het verkeer rasst, valt het niet mee om overdag te slapen. Een controlerend geneesheer verklaart dat hij een toeneming verwacht van het aantal nerveuze aandoeningen.

Als de plannen van de H.B.L. bekend zijn wordt aan de schachten te Merlebach een stenciltje verspreid. De bij de neutrale vakcentrale C.F.D.T. aangesloten mijnwerkersbond organiseert een referendum. Aan de mijnwerkers én aan hun vrouwen wordt gevraagd, wat zij van de nieuwe indeling van de werktijd denken. Er komen zeshonderd antwoorden binnen. Iedereen, of vrijwel iedereen, is er tégen! Tal van mijnwerkersvrouwen schrijven woedende brieven 1), waarin zinnen voorkomen als:

- "Mijn man behoort niet alleen maar aan de patroon"...
- "Ik word op die manier veroordeeld om de hele dag in de keuken door te brengen. Want als mijn man om 11 uur moet eten, dan moet ik vervolgens om 13 uur het eten voor mijn kleine jongen klaar hebben en daarna om 14.30 uur het eten van mijn grote zoon, die ook in de mijn werkt"...
- "De kinderen zullen hun vader nauwelijks meer te zien krijgen"...
- "De mijnwerkersvrouw van de 20ste eeuw is een moderne slavin"...
- "Jullie heren van de directie hebben schijt aan ons"... enz.

Wanneer op de eerste stakingsdag onder de door fabrieksrook en wolkenflarden verduisterde hemel van Lotharingen de schachtwielen tot stilstand komen, hebben drie van de vier mijnwerkersbonden zich achter de strijd geschaard. De staking wordt geleid door een comité, dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de C.G.T., de C.F.T.D. en de F.O. 2). De katholieke centrale C.F.T.C. houdt zich af-

- 1) Onze citaten uit deze brieven zijn ontleend aan een reportage van Claude Angeleli in het weekblad "Politique Hebdo" van 5 november 1970.
- 2) C.G.T. = Confédération Générale du Travail (bolsjewistisch); C.F.T.D. = Confédération Française des Travailleurs (neutraal; ontstaan door afsplitsing uit de katholieke centrale); F.O. = Force Ouvrière ("socialistisch"); C.F.T.C. = Confédération Française des Travailleurs Chrétiens (katholiek).

zijdig. Zij verklaart, dat bij werktijden "niet slechts lokale-, maar ook regionale en nationale verhoudingen een rol spelen en dat de daaruit voortvloeiende problemen slechts op landelijk niveau kunnen worden opgelost" 3).

Wat terstond opvalt is, dat het door de drie bonden gevormde stakingscomité (het "Comité Intersyndicale") eisen formuleert, die geenszins tot uitdrukking brengen wat er onder de mijnwerkersbevolking leeft. De eigenlijke aanleiding tot het conflict wordt door de bonden volkomen verdonkeremaand. Van de zo fel becritiseerde werktijdverdeling wordt door het Comité Intersyndicale met geen woord gerept. De vakbonden verklaren: "Wij zijn niet tegen productiviteitsverhoging, maar wij zijn er tegen, dat die op kosten van de arbeiders wordt doorgevoerd" 4). De bonden zijn in feite geen tegenstanders van de steenkoolmaatschappij. Zij spelen - zoals zeer terecht ook door Claude Angeli wordt opgemerkt 5) - het "productiviteitsspelletje" van de mijnbouwmaatschappij mee en zij vragen daarvoor, als dank van de patroons alleen maar een vrij forse loonsverhoging met behulp waarvan zij dan de arbeiders onder het juk hopen door te krijgen.

De directie van de H.B.L. heeft er aanvankelijk geen oren naar. Er gaan verscheidene dagen voorbij zonder dat er wordt onderhandeld. De Franse econoom Michel Drancourt, hoofdredacteur van het tijdschrift "Enterprise" ("Onderneming") komt de ouderwets-halsstarrige patroons een steuntje in de rug geven. Hij brengt een bezoek aan het door de staking langgelegde kolenbekken, wordt éérst in het mijnkantoor te Merlebach ontvangen en verklaart dan tegenover de onderprefect der Lotharingse gemeente Forbach: "Telkens wanneer een vakbond een staking ontketent remt dat de economische expansie van de onderneming. En dat terwijl het juist die economische expansie is, die de voorwaarde vormt voor de dynamiek en de bloei ervan." Bij het gesprek met de sous-prefect is - daar heeft men natuurlijk wel voor gezorgd - een verslaggever van de "Républicain Lorrain" aanwezig. Deze haast zich vanzelfsprekend deze hoogste wijsheid der burgerlijke staathuishoudkunde, uitgesproken door een man, die bovendien nog zojuist door de Parijse regering benoemd is tot commissaris voor de industrialisatie in Lotharingen, in zijn krant af te drukken. Zij is kennelijk bedoeld als een ernstige waarschuwing aan de stakers: "Denk er wel om, als de expansie van de H.B.L. bedreigd wordt dan loopt ook jullie broodwinning gevaar!" Maar de strijdende kompels komen er niet in het minst van onder de indruk.

Na enkele dagen stemt de directie toch toe in 'n onderhoud met de vakbondsleders. Het leidt tot geen enkel resultaat. Drie lagere kaderleden van de bonden - Robert Schmitz van de C.F.D.T., Joseph Weinstein van de C.G.T. en Bernard Pilloca van de F.O. - die de onderhandelingen in het directiekantoor hebben bijgewoond, besluiten tot een uitzonderlijke stap. Zij weigeren het gebouw te verlaten en kondigen aan, dat zij in hongerstaking gaan. Dat is weer eens iets anders dan de geijkte methoden waarvan de vakbondsbureaucratie zich doorgaans bedient en dus is de bolsjewistische C.G.T. er tégen. Districtssecretaris Erwin Maurer van die vakcentrale probeert Weinstein tot andere gedachten te brengen. Tevergeefs!

Op 22 oktober legaliseren de bonden een stap, die de arbeiders inmiddels al gedeeltelijk gezet hebben. Zij proclameren de algemene staking voor het gehele kolenbekken. Daarop volgt op zaterdag 24 oktober, 's middags om drie uur een tweede gesprek tussen de bonden en de directie. Het duurt drieëneuhalf uur. Buiten, voor het directiegebouw, door de straten van Merlebach en langs de hoofdwegen van het gebied passeren grote stoeten mijnwerkers. Het is duidelijk, dat men weer

3) Geciteerd uit het dagblad "Le Républicain Lorrain" van 29 oktober 1970.

4) Geciteerd uit "Le Républicain Lorrain" van 25 oktober 1970.

5) "Merlebach, een voortijdig beëindigde staking", "Politique Hebdo" van 5-11-'70.

eens met een perfecte regie van de bonden te maken heeft. Toch schijnt de zaak ietwat uit de hand te lopen. Er zijn méér mijnwerkers op mars dan de bonden bedoeld schijnen te hebben. Er ontstaat een tikkeltje onrust. Bij de onderhandelaars van de bonden, maar ook bij de directie. Die is nu bereid wat kruimels af te staan. Maar die kruimels durven de bonden niet te accepteren, juist nu de kampels bij duizenden in beweging zijn.

Maandag 26 oktober 's avonds. Weer worden er onderhandelingen gevoerd. Ze zijn eigenlijk een voortzetting van die welke zaterdag al begonnen en ook zondag vrijwel de gehele dag hebben geduurd. Zaterdagmiddag laat verspreiden de bonden een bulletin. Inhoud: "Nog geen akkoord. De voorstellen van de H.B.L.-directie zijn onvoldoende." Maandagmorgen een nieuwe mededeling van de heren bestuurders: "Na zeven dagen strijd is nu de deur geopend voor werkelijke onderhandelingen. Het gesprek wordt heden voortgezet. Vandaag zullen we weten of er hoop bestaat op 'n einde van het conflict." De tekst van de mededeling staat afgedrukt in de "Républicain Lorrain". In hetzelfde nummer van dat blad wordt geconstateerd, dat de staking een grimmiger karakter heeft gekregen. Het aantal stakers is nog toegenomen. Door de straten van Merlebach trekken stoeten mijnwerkers die onverbloemd uiting geven aan hun woede jegens de president-directeur van de H.B.L. en luidkeels "Weg met Lagabrielle!" roepen.

Dinsdagmiddag 27 oktober om 14 uur blijkt de hoop - van de vakbeweging en de mijndirectie - op een spoedig einde van de strijd een ijdele hoop te zijn geweest. De maandagavond tevoren doet president-directeur Jean Lagabrielle wat hij "mijn laatste concessie" noemt: Hij is bereid het minimum garantieloon, dat hij het afgelopen weekeinde op 45 francs stelde (en niet op 55 francs, zoals door de bonden werd gevraagd) te verhogen tot 46,50 francs. Het is weinig wat hij biedt. Een paar dagen later zal Claude Angeli in de "Politique Hebdo" vaststellen, dat de zogenaamde tegemoetkomingen van de heer Lagabrielle eigenlijk "helemaal niets voorstellen". Dat is voor de afgevaardigden van de bonden geen beletsel om hem allerbeleefdst te verzekeren, dat zijn aanbod "het overwegen waard" is en dat zij bereid zijn op deze basis met hun leden overleg te plegen. De vakbeweging gaat zelfs nog een stap verder. Zij dringt er bij de drie hongerstakers op aan, dat deze, nu de ontwikkeling zo "ver" (!) is gevorderd, hun actie staken. Aan die aan drang geven de drie mannen gevolg. Hun vertrek uit de directie-ruimte, waar zij vijf dagen hebben vertoefd wordt door een legertje fotojournalisten op de gevoelige plaat vastgelegd. De volgende dag staat het plaatje in alle lokale- en regionale kranten, uiteraard met werkelijk roerende onderschriften. De lezing ervan wekt de indruk, dat hier drie helden onverslagen uit het strijdperk komen. De foto kán alleen maar de - totaal verkeerde - gedachte post doen vatten, dat er een grote overwinning op de H.B.L. behaald is. De foto is werkelijk bij uitstek ertoe geschikt onder de mijnwerkers een heilloze verwarring teweeg te brengen. Verre ervan, dat het einde van de hongerstaking een zege van de arbeiders symboliseert, gaat het hierbij veeleer om een bijzonder groot moreel succes van de mijndirectie.

Een dergelijk moreel succes stemt Jean Lagabrielle tot nog 'n tikkeltje grotere toegevendheid. Hij beseft, dat hij de vakbeweging in het gareel heeft en dat hij het haar gemakkelijk moet maken nu ook de mijnwerkers in het gareel te krijgen. Op de valreep doet hij dinsdagmorgen nog twee concessies: het nieuwe minimum-garantieloon zal met terugwerkende kracht gelden vanaf 1 september en de stakingsdagen zullen worden uitbetaald. Bij de laatste concessie schuilt er echter 'n adertje onder het gras. De stakingsdagen zullen weliswaar betaald worden, maar... dat geld moet na januari 1971 weer in termijnen worden terugbetaald. In feite is er dus wat dat betreft van een concessie helemaal geen sprake. Het is een lege dop, die er - handig verpakt - als een half ei uitziet.

O ja, we zouden het bijna vergeten, de heer Lagabrielle heeft nóg zo'n fan-

tastische surprise. Aan de op dat moment geldende c.a.o. is in een kwart eeuw geen letter veranderd. Dat kón blijkbaar zonder enig protest van de bonden. Nu is de H.B.L.-directeur bereid om akkoord te gaan met een contractduur van $2\frac{1}{2}$ jaar. Hij moet begrepen hebben, dat het toch wel niet weer een kwarteeuw zou duren eer er van ernstige onrust sprake zou zijn en hij wel zou moeten. Als de kaarten zó liggen valt het niet zo moeilijk om naar een duur van $2\frac{1}{2}$ jaar te gaan. Zo'n termijn is - bij prijzen, die van maand tot maand omhoog lopen - nog kolossaal voordelig voor de patroon. Dus waarom zo'n voordeeltje voor de H.B.L. niet meteen even als een voordeeltje voor de mijnwerkers verpakt? De glatte heer Lagabrielle is toch met de surprises bezig!

De grootste surprise komt echter niet van de heer Lagabrielle, maar van de kant van de arbeiders. Bonden én directie twijfelden er niet aan, de kranten hadden het al voorspeld: die middag zal het conflict een einde nemen. Maar de kompels denken er anders over. Op het voorstel van de bonden om het werk te hervatten antwoordden ze in overgrote meerderheid met nee!

Dinsdag 27 oktober, 2 uur 's middags. In een grote zaal van Merlebach wachten zeshonderd mijnwerkers op de verklaringen van hun bestuurders: Franssen, Sicilianen, Algerijnen, Italianen. In hun zwarte zondagse pakken luisteren ze zwigend naar de redevoeringen die over hen worden uitgestort.

Paul Bladt van de C.F.D.T. is de eerste spreker. Hij gebruikt veel woorden, maar zegt weinig. De vraag of zijns inziens het werk moet worden hervat of wel dat er moet worden doorgestaakt, wordt niet door hem aangeroerd. Henri Rigaud van de Force Ouvrière doet dat wel. Hij pleit voor werkhervatting. Tenslotte komt Erwin Maurer van de C.G.T. aan het woord. Hij blijkt nét zo'n glatte vogel als de heer Lagabrielle zelf. Formeel pleit hij niet voor werkhervatting, maar hij kiest zijn woorden zodanig, dat hij de indruk wekt, dat hij dat wél doet. Hij zegt, dat de resultaten, die bij de onderhandelingen bereikt zijn, "bepaald niet te verwaarlozen zijn". Hij waarschuwt tegen degenen, die beweren, dat er misschien meer uit de bus had kunnen komen. Hij waarschuwt ook, dat elders in de streek mogelijk het werk hervat wordt en dat de stakers te Merlebach dan alleen zouden komen te staan. Hij heeft het over "eensgezinde werkhervatting als er aanstonds tot werkhervatting wordt besloten". Hij eindigt met de gebruikelijke frase: "Kameraden, heb vertrouwen in ons".

Maurer krijgt krachtig applaus. Dan is het moment van de stemming aangebroken. Roupp, een vertrouwensman van de C.G.T. regelt de zaak. Hij roept in de zaal dat zij die verder willen staken hun hand maar moeten opsteken. Zeshonderd handen gaan de lucht in. Er is gejuich en er wordt geklapt. Op het podium wist Maurer zich de zweetdruppels van het voorhoofd. Het is de eerste keer, dat hem iets dergelijks overkomt 6).

Na afloop van de stemming wordt Erwin Maurer geïnterviewd door Claude Angeli. Maurer blijkt woedend op Roupp te zijn. Die had het, zegt hij, handiger moeten inpikken, dan was het wel anders gelopen. Maurer geeft onomwonden toe, dat hij voor het beëindigen van de staking is. Hij is ook niet van plan om het er bij te laten zitten. Onmiddellijk gaat hij met alle energie waarover hij beschikt aan de slag om het resultaat van de stemming ongedaan te maken. Met alle energie en natuurlijk ook met alle behoedzaamheid en tact!

De "Républicain Lorrain" schrijft over de stemming: "Hierin komt tot uiting, dat de arbeiders niet altijd bereid zijn de weg van de vakbonden te gaan" 7). Te-

6) Onze schildering van het verloop der vergadering berust op de verslagen van de "Républicain Lorrain" en op de reportage van Claude Angeli.

7) "Républicain Lorrain" van 28 oktober 1970.

genover verslaggevers van dit blad verklaren de bestuurders, dat zij "voor de stem des volks het hoofd zullen buigen". Maar Maurer voegt aan die woorden nog een opmerkelijke uitspraak toe: "De kracht van de mijnwerkers", zegt hij, "dat is niet het stakingswapen, maar dat is hun eenheid".

Woensdagmiddag 28 oktober, nog geen 24 uur na de stemming, eist Maurer van de C.F.D.T. en de F.O., dat zij samen met de C.G.T. het parool tot werkhervatting zullen uitgeven. Zijn argument? "We moeten eensgezind weer aan het werk gaan om het succes van deze staking veilig te stellen". Maurer acht het niet nodig over die werkhervatting nogmaals de mijnwerkers te raadplegen. Dat is de C.F.D.T. te gortig. De neutrale bond wil 't spelletje anders spelen dan Maurer. De samenwerking tussen de drie bonden in het Comité Intersyndicale is daarmee afgelopen. Maar Maurer drukt door ofschoon hij weet - schrijft Claude Angeli - dat de mijnbouwmaatschappij aan het eind van haar latijn is, aangezien de voorraden steenkool en cokes, die er bij het begin van de strijd nog waren, bijna volledig zijn geslonken. Is dat - vragen wij - misschien juist de reden dan hij doordrukt? Wil Maurer de staking tot elke prijs opheffen uit angst, dat de arbeiders buiten de vakbeweging om een werkelijk succes zullen behalen en daaruit konsekwenties zullen trekken?

Diezelfde woensdagavond nog wordt er te Merlebach opnieuw met de mijnwerkers vergaderd. De bijeenkomst duurt meer dan twee uur. Stinnen van de C.G.T. en Rigaud van de F.O. delen mee, dat hun bonden de arbeiders oproepen de volgende dag het werk te hervatten. Paul Bladt van de C.F.D.T. speelt de democratische jongen. Hij verklaart, dat zijn bond iets dergelijks niet zal doen. Eerst moet aan de mijnwerkers hun standpunt worden gevraagd. Maar als de vergadering ten einde loopt, worden de door de C.G.T. en de F.O. ondertekende pamfletten al in de zaal en ook daarbuiten uitgedeeld. De tekst luidt: "De kracht van de staking bestond in de eenheid. Nu is het moment aangebroken, dat een eensgezinde werkhervatting het ware belang van de mijnwerkers van Lotharingen vormt." Maar de C.F.D.T. maakt publiekelijk bekend, dat zij ook verder nog achter die mijnwerkers staat, die de strijd willen voortzetten.

De volgende dag wordt een geheime stemming georganiseerd, nadat woensdagavond te Merlebach al 453 mijnwerkers zich voor verder staken en 318 mijnwerkers voor werkhervatting hadden verklaard. Ook de geheime stemming (58% voor staken) levert de bonden niet het gewenste succes op. Maar de verwarring is zo groot, dat de actie niettemin gaat verlopen. De C.G.T. lanceert een nieuwe oproep. Daarin heet het: "De C.G.T. roept de Lotharingse mijnwerkers op gezamenlijk weer aan het werk te gaan. Zij doet een beroep op de mijnwerkers zich niet te laten verdelen en zich niet te laten bedriegen: eensgezinde werkhervatting is het zekerste middel om nog belangrijker resultaten te bereiken."

Diezelfde donderdag 29 oktober trekken verslaggevers van de "Républicain Lorrain" er op uit om hun oor te luisteren te leggen bij de voor de schachten verzamelde mijnwerkers. Ze schrijven die avond in hun krant, dat ze overal uiterst bittere reacties hoorden. Enkele uitspraken, die ze uit de mond van de kompels optekenden staan op vrijdag 30 oktober in de "Republicain Lorrain" afgedrukt:

- "We zijn verkocht".
- "De staking heeft nergens toe geleid."
- "We zijn in de steek gelaten; tien dagen van vergeefse actie en vergeefse offers zonder enig ander resultaat dan dat we ook nog tien dagen loon derven."

De bitterheid van de mijnwerkers noopt de bonden tot verweer. Opnieuw verschijnt er een gezamenlijk door C.G.T. en F.O. verspreid vlugschrift, waarin gezegd wordt: "Was het mogelijk de actie voort te zetten na de verwarring, die se-

dert maandagavond veroorzaakt is door het optreden van de C.F.D.T....?"

Hier wordt de verwarring geweten, niet aan de C.G.T. en F.O., die in strijd met de duidelijke wens van de mijnwerkers tóch tot werkhervatting opriepen, nee, de verwarring wordt verklaard uit het optreden van de C.F.D.T., die notabene de uitgesproken wil van de arbeiders wilde respecteren.

Ook voor het krantenlezend publiek leggen C.G.T. en F.O. een gemeenschappelijke verklaring af. Ze verklaren, ter rechtvaardiging van hun houding, dat "de mijnwerkers het resultaat van het overleg onderschatten en dat hetgeen er in het akkoord met de mijndirectie bereikt is wel degelijk van betekenis is.

Maar die bewering voor het krantenlezend publiek wordt vrijwel terstond nadat zij is afgelegd door de C.G.T. zélf als bedrog ontmaskerd. Want toen het er op aankwam het akkoord te ondertekenen, deed de F.O. dat wel, maar de C.G.T. weigerde, notabene met het motief dat de concessies van de mijndirectie ten enenmale onvoldoende waren. Maar het werk wás toen al hervat; de strijd was gebroken. Toen kon de C.G.T. zich weer 'n ietwat radikalere opstelling permitteren. De directie van de H.B.L. kon weer verlicht ademen. Maurer van de C.G.T. van zijn kant ook. Claude Angeli onthult in zijn reportage, dat hij tal van lagere functionarissen van die bond gesproken heeft, die het niet eens waren met de leiding; die wél strijd willen. Het rommelde in de eigen gelederen. Vandaar dat Maurer zo'n haast had met de werkhervatting. Uit Parijs ontvangt de directie van de Houillères du Bassin de Lorraine 'n telegram van het Directoraat van de Franse Steenkoolindustrie. In dat telegram staat, dat de landelijke leiding van de C.G.T. de districtsbestuurder Maurer bevolen had een einde aan de staking te maken. In het directiegebouw te Merlebach worden onvriendelijke woorden aan het adres van de C.F.D.T. geuit, maar over de C.G.T. zegt men, dat deze wel getoond heeft verantwoordelijkheidsgevoel te bezitten.

Buiten wentelen de schachtwielen weer. Vier maal per etmaal dalen de ploegen af om uit de zwarte schoot der aarde de welvaart voor heel de streek, pardon, de winsten van de mijnbouwmaatschappij te halen.

=====

H E T V O O R H O E D E - S T A N D P U N T D E R A N A R C H I S T E N

"Het marxisme, wat is dat?

De vraag is beantwoord, maar op honderden manieren. Kortom men heeft er sinds Marx een wetenschap bij, die nog eeuwen zal bloeien in disputen van het intellect, dat zich in Marx eindelijk herkend heeft als de ware Jacob: de voorhoede van het proletariaat! Voor elke snuiter met een dosis grootheidswaan en een gefrustreerde geldingsdrang bestaat er sindsdien de gelegenheid om in die voorhoede plaats te nemen door alleen al de 'inhoud' ter discussie te stellen."

Het bovenstaande lezen we in 't novembernummer van het anarchistisch maandblad "Recht voor Allen". Het is aan geen twijfel onderhevig, dat "Recht voor Allen" zich hier keert tegen het voorhoede-standpunt. Wat is een voorhoede-standpunt? In 't kort komt het hierop neer: iemand met een voorhoede-standpunt meent, dat de arbeidersstrijd, de revolutie en de vernietiging van het kapitalisme alleen maar resultaat kan hebben als er een partij, organisatie of groepering is, die leiding geeft aan de strijd. Nu is het jammer voor de anarchisten, dat Marx op 't standpunt stond, dat "de bevrijding van de arbeiders alleen maar het werk der ar-

beiders zelve kan zijn". Dat is nogal duidelijke taal menen wij. Maar hoe staat het eigenlijk met de anarchisten zelf? Menen ook zij dat de arbeiders alléén zichzelf kunnen bevrijden en dat daarvoor geen voorhoede nodig is? Was het maar waar. Ook de anarchisten staan - net als alle idealisten - op het standpunt, dat de arbeidersstrijd, de revolutie of de vernietiging van het kapitalisme afhankelijk is van de goede socialisten, die aan de arbeiders de weg moeten wijzen. U meent, lezer, dat wij overdrijven? Leest u dan op pagina 4 van hetzelfde nummer van "Recht voor Allen" wat zij daar van Michael Bakoenin hebben geplaatst. En niet om dat te bestrijden, neen, dat is bedoeld tot lering der lezers. Wij citeren:

"Het is noodzakelijk dat de anarchie, de opstand van alle lokale hartstochten, het ontwakken van het spontane leven, overal zeer groot is, opdat de revolutie levend, waarachtig en machtig is en blijft. De politieke revolutionairen, voorstanders van de openlijke dictatuur, suggereren na de eerste overwinning het kalmeren der hartstochten, orde, vertrouwen en onderwerping aan de revolutionaire gevestigde machten. Op deze wijze herstellen zij de staat. Wij zullen daarentegen alle hartstochten moeten voeden, aanwakkeren, ontketenen, wij zullen de anarchie moeten oproepen; als onzichtbare loodsen in de storm die het volk ontketend heeft, moeten wij hen niet door een zichtbare macht leiden, maar door de collectieve dictatuur van alle leden van de Alliantie. Een dictatuur zonder sjerpen, zonder titels, zonder officieel recht, dat des te machtiger is omdat zij geen schijn van macht heeft. Dat is de enige dictatuur die ik tolereer. Zij moet er evenwel zijn om op te kunnen treden, en daarom moet men haar voorbereiden en vooraf organiseren, niet door uiteenzettingen en principiële debatten, evenmin door volksvergaderingen.

Een Alliantie met weinig, maar goede energieke, discrete en trouwe leden; sterke mannen die vooral vrij zijn van ijdelheid en persoonlijke eerzucht, die ernstig en hoogstaand genoeg zijn van hart en geest om de werkelijkheid van de macht boven haar ijdele aanblik te verkiezen."

Welnu, daar heeft men de autoritaire socialist ten voeten uit. Tevens iemand die voor honderd procent op het voorhoede-standpunt staat. Deze man, die ons door de anarchisten altijd wordt voorgesteld als het symbool van de echte vrijheidsliebende socialist, schuwt zich niet om uit te spreken, dat hij in tegenstelling tot de politieke revolutionairen geen zichtbare, maar een onzichtbare dictatuur wenst. En men kome ons niet aan met het praatje, dat hij onder dictatuur iets anders zou verstaan dan wat er momenteel in het algemeen onder wordt verstaan. Duidelijk genoeg zegt hij, dat het volk geleid moet worden door de collectieve dictatuur van alle leden van de Alliantie. Dat "collectieve" klinkt natuurlijk bijzonder fraai. Het doet denken aan de gehele gemeenschap. Maar dat bedoelt Bakoenin niet. Ben je gek! Geen volksvergaderingen, geen debatten, geen discussies maar de dictatuur van een Alliantie, die bestaat uit weinig, maar goede energieke mannen die vooral vrij zijn van ijdelheid en persoonlijke eerzucht.

"Er bestaat", zegt Bakoenin, "nog maar een enkele macht, een enkele dictatuur waarvan de organisatie heilzaam en mogelijk is: dat is de collectieve en onzichtbare dictatuur van hen die in naam van ons beginsel verenigd zijn", met andere woorden, de dictatuur van de anarchisten. Die dictatuur zal vooral niet openlijk zijn, zoals die der politieke revolutionairen, neen, hij zal onzichtbaar zijn voor het volk, dat geleid wordt. Ja, ja, leve de vrijheid!

Het zou te wensen zijn, dat de anarchisten zich eens wat meer verdiepten in hetgeen zij publiceren. Het zou hen ervoor kunnen behoeden zich belachelijk te maken, door op de ene pagina af te geven op het voorhoede-standpunt en het op de volgende pagina levensgroot te propageren.

=====

S T E L L I N G E N V A N " D A A D E N G E D A C H T E "

1. "DAAD EN GEDACHTE" is een groepering van mensen, die uit sociale bewegingheid zich bezig houden met de problemen der menselijke samenleving, in het bijzonder die met betrekking tot de klassenstrijd. Het lezen over, bestuderen en bediscussiëren van die problemen ziet zij als haar voornaamste taak.
2. De vruchten hiervan worden neergelegd in het orgaan "Daad en Gedachte" en andere geschriften en zo onder een grotere kring van mensen gebracht. "Daad en Gedachte" is zich er echter wel van bewust, dat de arbeiders zich niet interesseren voor een theoretische probleemstelling en daarom zullen haar geschriften alleen van betekenis zijn voor die (weinig) arbeiders, die zich ook willen verdiepen in de problemen der menselijke samenleving.
3. De prikkel tot sociale activiteit komt voort uit enerzijds zelf ondervonden nood, onrecht, onderdrukking en begeerte, anderzijds uit nood, onrecht en onderdrukking waargenomen bij anderen. De activiteit, voortkomende uit ondervonden nood, onrecht, onderdrukking en begeerte is klasse-activiteit. De activiteit, voortkomende uit waargenomen nood, onrecht en onderdrukking is groeps-activiteit.
4. De klasse-activiteit is, subjectief gezien - dus vanuit het bewustzijn der arbeiders - niets meer dan activiteit voor betere levensvoorwaarden. Objectief gezien is zij een strijd die slechts kan eindigen bij de opheffing der loonarbeid.
5. De arbeidersklasse is als geheel tot niets anders in staat dan een subjectieve stellingname; dat wil zeggen: zij strijdt voor doeleinden waarvoor zij zich direct geplaatst ziet.
6. Deze beperking vormt echter haar kracht. Deze behoedt haar, haar energie te verspillen aan in het verschiets gelegen doeleinden, die voor het moment althans onwerkkelijk zijn en geen verband houden met haar toestand en bewustzijn van het ogenblik, of haar energie te verspillen aan doeleinden, die de hare niet zijn.
7. De subjectieve stellingname der arbeiders deed bij groepsactivisten de mening postvatten, dat voor omvorming der samenleving een orgaan (partij), die de geesten voor die omvorming klaar moest maken, onontbeerlijk was. (Lenin b.v. kwam in zijn brochure "Wat te doen?" van 1902 tot de conclusie, dat de arbeidersklasse zich uit eigen kracht slechts een vakverenigingsbewustzijn eigen kon maken, doch dat een socialistisch bewustzijn haar moest worden bijgebracht door de "beschaafde vertegenwoordigers van de bezittende klasse", door het intellect.)
8. Daarbij werd niet in aanmerking genomen, dat de strijd der arbeiders niet zonder ontwikkeling is. Wat in de aanvang een knagen aan de meerwaarde is, wordt tenslotte bij verbreding en verdieping van de strijd een worsteling om het maatschappelijk product.
9. "Daad en Gedachte" is geen groep, die de zelfstandige strijd van de arbeiders propageert, zij is evenmin een groep, die de zelfstandige arbeidersstrijd praktisch voert. Zij meent, dat de zelfstandige klassestrijd van de arbeiders niet door propaganda, maar door de maat-

schappelijke verhoudingen ontstaat; zij meent ook dat deze zelfstandige strijd slechts kan worden gevoerd door organisaties, die in de strijd zelf geschapen worden.

10. In die zelfstandige strijd is "Daad en Gedachte" organisatorisch van een te verwaarlozen betekenis. Zijn praktische stellingname komt voort uit theoretische overwegingen.
11. "Daad en Gedachte" voert de geestelijke strijd die elke maatschappelijke strijd vergezelt. In die zin is zij de geestelijke uitdrukking van het ontwakend bewustzijn der arbeiders, dat tot uitdrukking komt in het zelfstandig en onafhankelijk voeren van de klassestrijd. Dit bewustzijn, voortkomende uit het wezen der arbeiders in verbinding met de verhoudingen, kan door geen buiten de beweging der arbeiders staande groepering worden verwekt noch versterkt.
12. Tussen "Daad en Gedachte" en de arbeidersklasse bestaat een onlosmakelijk verband in die zin, dat de opvattingen van "Daad en Gedachte" door het zelfstandig optreden van de arbeiders bepaald worden. Maar dat wil niet zeggen, dat "Daad en Gedachte" identiek is met de arbeidersklasse of zelfs maar met een klein deel dier klasse. Slechts die organisaties, die door de arbeiders zélf in het bedrijf worden gevormd, zoals b.v. stakingscomité's of arbeidersraden, kunnen als deel van de arbeidersklasse worden beschouwd. "Daad en Gedachte" kan zich hoogstens solidair verklaren met de zelfstandige strijd van de arbeiders. Deze solidariteit legt "Daad en Gedachte" de verplichting op de zelfstandig strijdende arbeiders te steunen waar en voor zover dat mogelijk is.
13. Zou "Daad en Gedachte" een belangrijke rol gaan spelen in de bewegingen der arbeiders, dan zou daarmee de zelfstandigheid en onafhankelijkheid dier bewegingen worden opgeheven. "Daad en Gedachte" streeft er dus niet naar een massa-organisatie te worden.

=====